

זהירות! אבק מזיק ("סיליקה") בחול

חשיפה מסוכנת לאבק מזיק
"סיליקה גבישית"
צורן דו-חמצני גבישי
בחול ובעבודות בנייה ואבן

המוסד לבטיחות ולגיהות
www.osh.org.il

אמצעים להקטנת החשיפה

- ✓ להדריך את העובדים לגבי הסיכונים
לבריאות הקיימים בעבודה בחשיפה
לסיליקה;
- ✓ לבצע בדיקות סביבתיות-תעסוקתיות
(ניטורים) כאשר קיימת חשיפה או קיים
חשש לחשיפה לאבק המזיק;
- ✓ לבצע בדיקות רפואיות-תעסוקתיות
לעובדים החשופים לסיליקה;
- ✓ להשתמש בכלי עבודה ובשיטות עבודה
המפחיתים את כמויות האבק המשתחררות
לאוויר;
- ✓ להקפיד על שימוש בציוד מגן אישי מתאים
להגנת הנשימה;
- ✓ אסור לאכול, אסור לשתות ואסור לעשן
בעמדות העבודה;
- ✓ להקפיד לרחוץ את הידיים והפנים לפני
אכילה ושתייה;
- ✓ להכיר את תקנות הבטיחות בעבודה (גיהות תעסוקתית
ובריאות הציבור והעובדים באבק מזיק, התשמ"ד-1984,
ולפעול בהתאם לדרישות התקנות.

עישון מגביר את הסיכון
לפגיעה בבריאות
כתוצאה מנשימת אבק סיליקה וחול.

עבודות בנייה שבהן נחשפים לחול ולאבק סיליקה

- התזת חול לניקוי מישטחים (הסרה של שכבות צבע,
חלודה, מזהמים וכו');.
- חפירה בקרקע המכילה צורן דו-חמצני גבישי (דיונות,
מתצבות, חול-ים);.
- הפעלת כלים וציוד בעבודה בסלעים, אבנים, בטון, בלוקים,
לבנים, מרצפות, לוחות שיש ואבן, המכילים צורן;
- שבירה והריסה בבניינים ובמבנים (בטון, בלוקים,
לבנים וכו');.
- ריסוק וחציבה (הפעלת פטיש אוויר, אזמלים ופטישים
וכו');.
- קידוח וכרסום (הפעלת מקדחים, דיסקים וכו');.
- ניסור, חיתוך, ליטוש ושיוף (הפעלת מסורים,
מלטשות וכו').

ערימת צורן גבישי באתר בנייה

חשיפה מסוכנת לאבק מזיק ("סיליקה גבישית", צורן דו-חמצני גבישי) בחול ובעבודות בנייה ואבן

האבק שנוצר בעבודות בנייה עלול לפגוע בבריאות העובדים, לגרום למגיעה חמורה במערכת הנשימה ולעיתים אף למוות.

צורן דו-חמצני גבישי ("סיליקה גבישית חופשית")

החול המשמש לבנייה, ומצוי בבטון ובבלוקים, מורכב בעיקר מצורן דו-חמצני גבישי ("סיליקה", צורן). זהו חומר נפוץ הנמצא בטבע בחול, בסלעים ובאבנים. הצורה המוכרת של הצורן היא הקווארץ. בענף הבניין מופיע הקווארץ בעיקר בחול המשמש לבנייה - המרכיב העיקרי של החול (99%) הוא צורן בצורת קווארץ. הצורן מצוי בריכוזים שונים בחומרי בנייה כמו לבנים, בלוקים, אריחים, לחות שייש וכד'.

החשיפה לאבק הצורן

כאשר מנסרים, חותכים, או מלטשים חומרים ומוצרים המכילים צורן - משתחרר אבק לאוויר הסביבה. חלקיקים זעירים מאוד של האבק הזה מגיעים דרך דרכי הנשימה לריאות ושוקעים בהן. הריאות אינן מסוגלות לסלק אותם לחלוטין והם מצטברים בתוכן.

נשימת חלקיקי צורן והשפעתם על הבריאות

חלקיקי הצורן הזעירים שחדרו לריאות נשימת אוויר מזוהם בחול ובאבק סיליקה, שוקעים בריאות ועלולים לגרום לצלקות על הריאות ולהתפתחות מחלת הסיליקוזיס. המחלה פוגעת בריאות והורסת אותן. הסיליקוזיס גורמת לאדם, בין היתר, לקשיי נשימה ועלולה לקצר את חייו.

עובדים רבים נחשפו לאבק הצורן הדק והמסוכן, וחלו בסיליקוזיס.

מחלת הסיליקוזיס מופיעה, בדרך כלל, 10 שנים ויותר אחרי החשיפה לסיכון. כאשר נחשפים לריכוזים גבוהים מאוד של האבק המזיק, עלולה להתפתח צורה חריפה של סיליקוזיס, המופיעה תוך שנה או שנים ספורות לאחר החשיפה.

קיים קשר בין משך החשיפה וריכוז אבק הסיליקה באוויר לבין התפתחות המחלה: מי שנחשף יום יום לריכוזים גדולים של אבק מזיק כזה, עלול לחלות בסיליקוזיס.

אבק הצורן הוא אחד מהחומרים המסרענים הוודאיים לבני אדם.

אי אפשר לרפא את מחלת הסיליקוזיס - אבל ניתן למנוע את התפתחותה במאה אחוזים.

מידע נוסף בנושא ניתן לקבל במרכז המידע של המוסד לבטיחות ולגיהות:

רח' מזארה 22 תל-אביב 61010

ת.ד. 1122

טל': 03-5266455

פקס': 03-5266456

דואר אלקטרוני: info@osh.org.il

09-7566370 מילי ווחת